

Vít Havránek

Autentické struktury. Osobnosti a struktury v československém umění 1949 – 2004.

Disertační práce

FFUK, Ústav pro dějiny umění

Oponentský posudek

Vít Havránek na sebe upozornil v roce 1999 široce koncipovaným kurátorským projektem „akce slovo pohyb prostor“, který uskutečnil v Galerii hlavního města Prahy. Disertační práce navazuje na tento projekt. V intencích autora bylo postoupit od přehledového typu historického průzkumu k přístupu metodologicky propracovanějšímu, zároveň se chtěl soustředit na vybrané výjimečné individuality československého poválečného umění, v jejichž díle by mohl nalézt autentické interpretační struktury středoevropského umění.

Práce je rozčleněna do čtyřech základních bloků. Uvádí ji teoreticky přínosný úvod, ve kterém Havránek vysvětluje intence, s nimiž k práci přistoupil. Rozsáhlou druhou část tvoří monografické medailony vybraných osobností, třetí část Havránek označuje jako „struktury interpretace“ a v závěru předkládá vlastní slovník autentických struktur.

Záměr pokusit se přistoupit k poválečnému umění našeho regionu z intencí, které by mohly přispět k formulování jeho vlastní autenticity v prostoru mezinárodního poválečného umění má u nás svoji tradici a je bezpochyby potřebný. Autor jako kritérium výběru uvádí dnešní, současnou výtvarnou reflexi, která do dnešního kontextu vřazuje některé z osobností našeho umění druhé poloviny 20. století. Práci chápe jako neuzavřenou a za její podstatnou, perspektivní část označuje závěrečný oddíl – slovník, resp. soupis klíčových termínů, na kterém by chtěl v budoucnu dále pracovat. Nejednotný způsob, jakým koncipuje tento slovník, naznačuje povahu celé disertační práce, která je komponována z řady samostatných podcelků. Autor tak chce podtrhnout obtížnost definitivních výroků, které by historicky nedávnou a současnou výtvarnou problematiku příliš kodifikovaly.

Pozitivem Havránkova přístupu je bezpochyby snaha o nekonvenční pohled na problematiku, vrstvený v mnoha rovinách a realizovaný současným jazykem, který pracuje s reáliemi dnešních médií. Zajímavé jsou živé esejisticky atraktivní analogie principů současné výtvarné tvorby a postupů využívaných spotřební komerční scénou. Odvážně balancuje na pomezí uměnovědného a kurátorského postoje, a odvážně, ale poněkud nahodile se pohybuje v mnoha rovinách. Havránkův přístup má určité znaky fragmentárního „klipovitého“ dnešního vnímání, promítající se do celé konstrukce práce. Základní charakteristou její struktury je

záměrně aditivní přikládání vybraných témat se stylově různorodým zaměřením a bez snahy o proporční vyváženost. Je zřetelné, že jednotlivé medailony a studie původně vznikaly pro různé –kurátorské či publicistické účely. Obsahují řadu zajímavých a skutečně svěžích postřehů, disproporční esejistická povaha jednotlivých předkládaných studií a základních částí dizertace ale znesnadňuje orientaci v textu.

Otázkou je, do jaké míry je možno skutečně přijmout autorovu představu o autentických strukturách jako o hodnotách, odlišujících středoevropský umělecký prostor. Publikovaný slovník obsahuje nesouměřitelné, povahou velmi různorodé položky, oscilující mezi konkrétními uměleckými projekty (polyvize, polyekrán, happsoc), autorskými strategiemi (čistý otisk) a mentálními postoji (sublimace autora, ego, chybění..). Slovník je umístěn na místo běžně očekávaného závěru a naznačuje otevřenost Havránkova vnímání poválečných souřadnic českého a slovenského poválečného výtvarného experimentu. Domnívám se ale přesto, že by mu spíše náležela pozice přílohy, a že Havránek mohl práci ukončit alespoň krátkým závěrem.

Jde o textovou strukturu svou povahou experimentální. Dokazuje, že se Vít Havránek v problematice velmi dobře orientuje, že pracuje se současnou literaturou a nepochybně směřuje ve vztahu k poválečnému umění k hledání nových interpretačních strategií.

Práci doporučuji k obhajobě.

PhDr. Marie Klimešová PhD.